

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра етнології і археології
Кафедра історії України і методики викладання історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Жива історія у шкільній освіті старшокласників»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Історія)»
Спеціальність 014 (за предметними спеціальностями)
Спеціалізація 014.03 Історія
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
етнології і археології,
протокол №13 від 28 червня 2023 р.,
на засіданні кафедри історії України і
методики викладання історії,
протокол № 2 від 1 вересня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	«Жива історія у шкільній освіті старшокласників»
Викладач (-і)	Дрогобицька Оксана Ярославівна, к.і.н., доцент
Контактний телефон викладача	(0342) 59-61-87
Е-mail викладача	oksana.drohobytska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год (12 год. лекцій, 18 год. семінарських занять, 60 год. самостійна робота)
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Консультації в день проведення лекцій/семінарських занять, або ж щосереди 14.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Предметом вивчення навчальної дисципліни є сукупність теоретичних, методичних і практичних питань, пов'язаних із використанням «живої історії» у процесі навчання старшокласників. «Жива історія у шкільній освіті старшокласників» є вибіркоким курсом, передбаченим навчальним планом для здобуття кваліфікаційного рівня магістр за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Історія)». Лекційні та семінарські заняття допоможуть студентам засвоїти методику проведення уроків «живої історії», особливості організації та пошукової роботи шкільного гуртка з «живої історії», ознайомлять із основними шкільними проектами, спрямованими на пошукову й дослідницьку роботу старшокласників. Важливою особливістю курсу є те, що він зорієнтований на вивчення найважливіших культурно-просвітніх, соціально-економічних та суспільно-політичних процесів через призму «живої історії», а також застосування здобувачами набутих знань, умінь і навичок у майбутній професії.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Метою вивчення навчальної дисципліни є: засвоєння і поглиблення теоретичних та практичних знань, умінь і навичок студентів на другому (магістерському) рівні вищої освіти за галуззю знань 01 Освіта/Педагогіка, освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Історія)» з дисципліни «Жива історія у шкільній освіті старшокласників». Основними цілями вивчення дисципліни є: подати системні, комплексні знання з курсу «Жива історія у шкільній освіті старшокласників»; навчити використовувати в професійній і соціальній діяльності знання, отримані у ході вивчення курсу; виробити в майбутніх вчителів навички самостійних оцінок і власних суджень із розглянутих історичних проблем; сприяти вихованню у студентів толерантності, національно-патріотичних почуттів, поваги до загальнолюдських цінностей.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
Загальні компетентності: ЗК 1. Здатність здобувати знання, самостійно шукаючи й опрацьовуючи інформацію, застосовувати їх у практичних ситуаціях діяти відповідально і свідомо на засадах усвідомлення цінностей громадянського суспільства; застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК 2. Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності. ЗК 6. Здатність розробляти та презентувати освітні проекти, управляти ними та мотивувати виконавців на досягнення спільної мети.	

Фахові компетентності, спільні для всіх предметних спеціальностей 014 Середня освіта:

ФК 2. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності, проєктувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів.

ФК 4. Здатність до моделювання змісту навчання, формування в учнів ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання.

ФК 8. Здатність формувати в учнів культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.

Компетентності предметної спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія):

ПК 2. Вміти визначати і застосовувати теоретичні поняття, положення, концепції для аналізу й пояснень історичних фактів, явищ, процесів на засадах національнокультурної самоідентифікації, пошани до української національної культури, багатоманітності й мультикультурності в суспільстві; використовувати комплекс наукових дефініцій для вирішення науковопрактичних завдань.

ПК 3. Здатність використовувати основи теорії і методології освіти в професійній діяльності, брати участь у дискусіях з історичних і педагогічних проблем, науковій комунікації.

ПК 4. Оволодіння основними історичними концепціями, поняттями, судженнями; здатність критично оцінювати результати наукових досліджень, висувати гіпотези, вибудовувати моделі процесів і явищ української та всесвітньої історії.

ПК 6. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності.

ПК 8. Виявляти знання і розуміння наукових основ певної тематичної області з історії і суміжних дисциплін, методології дослідження історичного процесу в національному, європейському та світовому контекстах, вміти моделювати їх у зміст навчання в закладах загальної середньої освіти.

Програмні результати навчання

Програмні результати навчання (РН), спільні для всіх предметних спеціальностей 014 “Середня освіта”

РН-2. Демонструє вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо.

РН-5. Описує методику розробки освітніх проєктів, пояснює зміст та призначення їх етапів, аналізує спроможність управління процесом їх впровадження, прогнозує очікувані результати.

РН-6. Визначає і характеризує основні принципи, закони та методики науково-педагогічних досліджень; описує апарат науково-педагогічного дослідження, демонструє навички презентації результатів науково-педагогічного дослідження.

РН-7. Визначає, аналізує та характеризує педагогічні інновації, демонструє вміння їх практичного застосування у професійній діяльності.

Програмні результати навчання для предметної спеціальності (ПРН) 014 “Середня освіта (Історія)”

ПРН 2. Розуміти та інтерпретувати основні теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, аспекти теоретико-методологічного дискурсу усно історичних досліджень у просторі конструювання минулого.

ПРН 9. Використовувати безпечне електронне (цифрове) освітнє середовище для організації та управління освітнім процесом (у тому числі під час дистанційного навчання), організації

групової взаємодії, зворотного зв'язку, спільного створення електронних (цифрових) освітніх ресурсів.

ПРН 11. Застосовувати в педагогічній діяльності наукові методи пізнання, спостерігати, аналізувати, формулювати гіпотези, збирати дані, проводити експерименти, аналізувати та інтерпретувати результати, створювати моделі та вивчати їхню дієвість.

ПРН 13. Здатність до практичного застосування нових ідей, пропозицій, освітніх практик з метою цілеспрямованого вдосконалення, безперервного і самоорганізованого навчання, аналізувати результати власної діяльності та визнавати відповідальність за свої вчинки.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1-й семестр	014 Середня освіта (Історія)	1	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	семіна ри	сам. роб.
Тема 1. Вступ до курсу «Жива історія у шкільній освіті старшокласників»	2		2
Тема 2. Педагогічна складова «живої історії»	2		6
Тема 3. Основні проекти з «живої історії» в Україні		2	4
Тема 4. Музеї «живої історії» та їх роль у навчально-виховному процесі	2		4
Тема 5. «Жива історія» у медіа-ресурсах		2	8
Тема 6. Історична реконструкція як технологія національно-патріотичного виховання	2	2	6
Тема 7. Метод проектів на уроках «живої історії»	2	4	4
Тема 8. Учнівські проекти з живої історії			6
Тема 9. Інтерв'ю як індивідуальний проект живої історії	2	4	6
Тема 10. Організація гуртка «живої історії» в школі		2	4
Тема 11. Проблема історичної пам'яті в дослідженнях з «живої історії»			6
Тема 12. Поняття колективної та індивідуальної травми		2	4
ЗАГ:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система	Підсумковий контроль рівня знань та успішності студентів відбувається у формі заліку. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 30 балів), балу за контрольну
------------------	---

оцінювання навчальної дисципліни	роботу (максимально 50 балів) і балу за індивідуальну роботу (проект) (максимально 20 балів) та в сукупності становить максимально 100 балів.
Вимоги до письмових робіт	Написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо студент не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються навчальним планом за семестр з даної дисципліни. Контрольна робота включає: • 3 теоретичні завдання (оцінюється по 10 балів кожне); • 1 завдання на знання п'яти термінів (по 2 бали за кожний термін); • 10 тестових питань (по 1 балу за кожне питання). Приклади типового завдання для контрольної роботи: Завдання № 1. 1. Предмет, завдання, основні поняття курсу. 2. Музеї «живої історії» та їх роль у навчально-виховному процесі. 3. Перспективи розвитку «живої історії» в Україні. 4. Дайте визначення термінів «жива історія», «історична реконструкція», «копія», «новоділ», «бутафорія». 5. Тестові питання. Контрольна робота виконується від руки на семінарському занятті № 8 (денна форма), або не пізніше ніж за 10 днів до початку сесії (заочна форма навчання). Під час дистанційного навчання письмова контрольна робота замінюється на тестову контрольну роботу (50 тестів по 1 балу за питання).
Семінарські заняття	У ході поточного контролю здійснюється усне та письмове опитування з тем, передбачених для семінарських занять. Також здійснюється контроль самостійної роботи відповідно до визначеної тематики. Оцінювання знань та науково-пошукової роботи студентів на семінарських заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою. На семінарському занятті діє такий принцип оцінювання: «5» балів – знання студента відмінні. Студент глибоко, ґрунтовно в деталях розуміє та інтерпретує основні теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, різні аспекти теоретико-методологічного дискурсу досліджень з «живої історії». Знає та використовує наукові методи пізнання, вміє аналізувати, формулювати гіпотези. Використовує необхідну джерельну базу, інтернет ресурси, відмінно оперує основними термінами і поняттями; знає особливості використання досліджень з «живої історії» в школі; аналізує, співставляє та узагальнює матеріал з «живої історії». На високому рівні вміє працювати з усними джерелами, стисло висловлюватися і передавати спеціалізовану інформацію; вміє систематизувати отриману в ході опитувань інформацію, складаючи різноманітні таблиці, схеми, різні типи планів, готувати роздатковий матеріал, електронні бази аудіо і відеоінформації. Вміє на практиці застосовувати нові ідеї, пропозиції, освітні практики з метою

	цілеспрямованого вдосконалення, безперервного і самоорганізованого навчання. «4» бали – знання студента добрі. Студент розуміє та інтерпретує основні теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, різні аспекти теоретико-методологічного дискурсу досліджень з «живої історії». Знає та використовує наукові методи пізнання, вміє аналізувати, формулювати гіпотези. Використовує необхідну джерельну базу, інтернет ресурси, добре оперує основними термінами і поняттями; знає особливості використання досліджень з «живої історії» в школі; аналізує, співставляє та узагальнює матеріал з «живої історії». На належному рівні вміє працювати з усними джерелами, стисло висловлюватися і передавати спеціалізовану інформацію; вміє систематизувати отриману в ході опитувань інформацію, складаючи різноманітні таблиці, схеми, різні типи планів, електронні бази аудіо та відеоінформації, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу. Вміє на практиці застосовувати нові ідеї, пропозиції, освітні практики з метою цілеспрямованого вдосконалення, безперервного і самоорганізованого навчання. У деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності. «3» бали – знання студента задовільні. Студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але не здатен(на) повною мірою використати знання, уміння і навички на практиці; відповідь не чітка і спрощена, є суттєві помилки. Погано розуміє та інтерпретує основні теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, різні аспекти теоретико-методологічного дискурсу досліджень з «живої історії»; не достатньо знає особливості використання досліджень з «живої історії» в школі. Не достатньо аналізує, співставляє та узагальнює матеріал з «живої історії». Не завжди може систематизувати отриману в ході опитувань інформацію, складаючи різноманітні таблиці, схеми, різні типи планів, готувати роздатковий матеріал. Не завжди вміє на належному рівні аналізувати результати усних досліджень. Не завжди може на практиці застосовувати нові ідеї, пропозиції, освітні практики з метою цілеспрямованого вдосконалення, безперервного і самоорганізованого навчання. «2» бали – знання студента незадовільні. У відповіді є суттєві помилки. На належному рівні не вміє співставляти, інтерпретувати основні теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, різні аспекти теоретико-методологічного дискурсу досліджень з «живої історії»; не достатньо знає особливості використання досліджень з «живої історії» в школі. Не знає наукові методи пізнання, не вміє аналізувати, формулювати гіпотези. Не може систематизувати отриману в ході опитувань інформацію, складаючи різноманітні таблиці, схеми, різні типи планів, готувати роздатковий матеріал. Не вміє на практиці застосовувати нові ідеї, пропозиції, освітні практики з метою цілеспрямованого вдосконалення, безперервного і самоорганізованого навчання.
Умови допуску до підсумкового контролю	Форма і терміни семестрового контролю визначаються навчальним планом. Студент(-ка) допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» і виконання усіх видів робіт.

Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю – залік . Для того, щоб одержати залік, необхідно виконати всі види роботи і набрати не менше 50 балів.					
	Розподіл балів, які отримують здобувачі					
	Поточне оцінювання та самостійна робота					Сума
	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		
	Поточне оцінювання T1-T6	Індивідуальне завдання (проект)	Сума	Поточне оцінювання T7-T12	Контрольна робота	Сума
20	20	40	10	50	60	
T1, T2 ... – теми.						

T1, T2 ... – теми.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: Контрольна письмова робота має бути виконана на 8 семінарському занятті. За умови запровадження дистанційного навчання письмова контрольна робота замінюється на тестову контрольну роботу (50 тестів по 1 балу за питання) у системі дистанційного навчання.

Вимоги до оформлення проекту: мультимедійні проекти (презентації) виконуються у програмі для підготовки презентацій Power Point. Об'єм такого проекту повинен складати не менше ніж 10 слайдів. Проект також можна виконати у вигляді підбірки навчально-методичних завдань для учнів, усних джерел до обраної теми, або ж інтерв'ю із респондентом (не менше 20 хв.). У якості індивідуального завдання студент замість проекту, може підготувати до друку тези конференції чи статтю, присвячені «живій історії» та використанню її у навчальному процесі. Тези чи стаття мають відповідати усім вимогам, містити наукову новизну та належно оформлений бібліографічний апарат.

Академічна доброчесність: Як викладач, так і студент, повинні дотримуватися «Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» та Кодексу честі ПНУ <https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/> У випадку запозичених робіт, відсутності посилань на використані джерела, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) викладач виставляє негативну оцінку та пропонує студентові повторно виконати необхідний вид роботи.

Відвідування занять: Відвідування занять та активна участь у роботі семінарів є обов'язковою умовою успішного складання заліку з курсу. Участь у семінарських заняттях може проходити у таких формах: виступ, аналіз відео чи аудіозапису, рецензія, участь у дискусії тощо.

Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності на лекції чи семінарському занятті, отримання негативної оцінки або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт.

Пропущене заняття студент може «відпрацювати» у формі, визначеній викладачем та кафедрою. Як правило «відпрацювання» проходить в усній формі, вирішенні тестових завдань тощо. Під час занять дозволяється користування мобільним телефоном виключно для навчальних цілей.

Неформальна освіта: Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна

1. «Жива історія». Метод усної історії в школі. URL: https://www.ustnayaistoriya.info/wp-content/uploads/2015/08/oral-history_brochure_ukraine_book-web_21x21cm-1.pdf
2. Курилів В. Методика викладання історії: Навч. посібник. Львів, Торонто: Світ, 2003. 248 с. URL: <https://education.holodomor.ca/wp-content/uploads/2020/06/Metodika-vikladannay-istorii.pdf>
3. Левітас Ф., Салата О. Методика викладання історії. Посібник учителя. Харків: 2006. 96 с.
4. Методичні рекомендації гри Джура. URL: <https://patriotua.org/metodychni-rekomendatsii-hry-sokil-dzhura/>
5. Мокрогуз О. Інноваційні технології на уроках історії. Х.: «Основа», 2007. 192 с.
6. Незвичайні долі звичайних жінок. Усна історія двадцятого століття. Львів: Вид-во Львівської політехн., 2013. 835 с.
7. Чорна М. Метод проектів на уроках історії. Тернопіль–Харків: Видавництво «Ранок», 2011. 160 с.
8. Яковенко Г. Методика навчання історії: Навчально-методичний посібник. Харків, 2017. 324 с. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/942225ae-467a-4e6a-9299-ed279e9b6783/content>

Додаткова література

9. Вишневська Г. Українські фестивалі як засіб просування позитивного іміджу країни. *Культурологічна думка*. 2016. № 10. С. 235–242.
10. Гайдай С., Гавриленко К. Історичні фестивалі та військово-історичні реконструкції на основі історико-культурних заповідників України. *Географія та туризм: Науковий збірник*. 2013. Вип. 23. С. 81-86.
11. Гончаренко Л. Робота з усними свідченнями на уроках історії: наративний аналіз // Таврійський вісник освіти. 2014. №3. С. 34 – 38. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Two_2014_3_8
12. Денисенко В. Зміст і завдання експедиційної народознавчої роботи в контексті національного виховання. *Матеріали до української етнології*. К., 2002. Вип. 2. С. 73- 76.
13. Дрогобицька О. Усна історія в школі: основні напрямки та перспективи розвитку. *Історико-краєзнавча діяльність у закладах освіти: проблеми і перспективи. Збірник тез доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції*, м. Івано-Франківськ, 22 квітня 2021 р. / За наук. ред. М. Ю. Косила і А. З. Королько. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2022. С. 64 – 67. URL: <https://kiu.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/56/2023/05/materialy-zbirnyka-konferentsii-istoryko-kraieznavcha-diialnist-u-zakladakh-osvity.-2022.-na-sajt.pdf>
14. Зашкільняк Л. Історична пам'ять і соціальні функції історії у сучасному світі. *Україна — Європа — Світ. — Вип. 2: Міжнародний збірник наукових праць*. Серія: Історія, міжнародні відносини. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2009. С. 156-159.
15. Каднічанський Д. Використання історико-культурної спадщини України у туризмі на прикладі скансенів. *Краєзнавство*. 2012. № 1. С. 128-138. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/kraeznavstvo_2012_1_17
16. Камбалова Я. Краєзнавча екскурсія як форма вивчення історії рідного краю. *Історія та правознавство. Позакласна робота*. 2015. № 1. С. 14 – 17.
17. Карсим І. Культурно-освітня діяльність музеїв: навч. посібник. К., 2007.

18. Килимистий С. Історична реконструкція як ресурс подієвого туризму. *Питання культурології*. 2019. Вип. 35. С. 136-147.
19. Маньковська Р. В. Музеезнавство в Україні. К., 2000. 140 с.
20. Носа Б. Історичні реконструкції як сучасна форма анімаційної діяльності замків Закарпаття. *Традиції та нові наукові стратегії у Центральній та Східній Європі : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Київ, 29–30 червня 2018 р.). Київ : ГО «Інститут інноваційної освіти», 2018. С. 45 – 47. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/19848/1/%D0%86%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96%20%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%81%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%97%2C%20%D0%B7%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>
21. Петренко О. Субкультури рольовиків і реконструкторів в Україні. *Вісник Луганського національного університету ім. Т. Шевченка. Соціологічні науки*. 2012. Вип. 2. С 126-133.
22. Поливач К. Культурна спадщина та її вплив на розвиток регіонів України / Наук. ред. Руденко Л.Г. К.: Інститут географії НАН України, 2012. 208 с.
23. Посохов І. «Історичні реконструкції» як форма культурно-пізнавального туризму: теоретичні аспекти. *Географія та туризм*. 2014. Вип.28. С.103-112.
24. Посохов І. Історичні реконструкції як перспективний напрям подієвого туризму в Україні. *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини*. 2016. Вип. 40. С. 178-185. URL: <https://periodicals.karazin.ua/irtb/article/view/20851>
25. Посохов І. Історичні реконструкції в туристичній практиці та політиці пам'яті. *Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць*. К., 2015. Вип. 100. 2015. С. 87-92.
26. Тормахова А., Соловей А. Явище історичної реконструкції в культурі ХХ–ХХІ століття. *Українські культурологічні студії*. 2020. Вип. 2. С. 78 – 80.
27. Шатілов Є. Історія у форматі розваги: генеза українських історичних фестивалів. *Публічна історія в Україні та світі: Матеріали наук.практ. конференції* (м. Київ, 25 жовтня 2019 р.). Київ: Історичний факультет КНУ ім. Т. Шевченка, 2019. С. 38-39.

Візуальні джерела

<https://www.youtube.com/watch?v=9dxKBTv0TnY> - Театр-студія «Жива Історія». Виступ наживо

<https://www.facebook.com/watch/?v=1097983290644019> – Львівський музей «Територія Терору»

https://www.youtube.com/watch?v=7-WsEBAVOSg&ab_channel=%D0%A1%D1%83%D1%81%D0%BF%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B5%D0%9B%D1%8C%D0%B2%D1%96%D0%B2 - Табори ГУЛАГУ та заслання.

Історія сім'ї Скицьких

Інформаційні ресурси

<https://livehistory.org.ua/> - Онлайн-архів усноісторичних та візуальних джерел.

<https://memoria.com.ua/istoria/> - Сайт музею «Жива історія»

<https://podcasts.nv.ua/podcast/236-nashi-30-zhyva-istoriya.html> - **Наші 30**. Жива історія (подкаст)

<https://podcasts.nv.ua/podcast/240-yak-my-vyzhyly.html> - «Як ми вижили». Подкаст

<http://history.org.ua/uk> – сайт Інституту історії НАН України, видання «УІЖ».

<http://www.nbuv.gov.ua> – сайт Бібліотеки ім.В.Вернадського

<http://etnolog.org.ua/> – сайт Інституту мистецтвознавства, фольклористики і етнології ім. М.Рильського

<https://oralhistory.com.ua/resursi/bibliografiya/an-oral-history-bibliography/> - An Oral History Bibliography. A Research Guide by the Columbia University Center for Oral History